

СЛАВА

ПОВРЕМЕННО ДУХОВНО СПИСАНІЕ.

За нравственно образование и умственно развитіе.

Изалязъ сѣки мѣсяць на сѣция форматъ.—
Годишна цѣна е: гр. 24. предплатени за насѣдъ.

Писма или статіи ще ся отправятъ до Изда-
теля въ Руссе.— Неплатени писма не сѣ приети.

КЪМЪ НАШИТЪ ПОЧИТАЕМИ СПОМОЩНИЦИ, НАСТОЯТЕЛИ,
ПРІЯТЕЛИ И КЪМЪ СѢКІЙ ВЪРЕНЪ ХРИСТИАНИНЪ!

Съ настоящата 7-мъ Кн. „Славата“ стѣпа въ втората си половинъ година, безъ да е още удостоена съ приличното и нуждно число спомощници и приематели. Крайнитѣ и доста тежки мъки които посрещаме въ това си дѣло, припуждаватъ ни съвсемъ неволно да позанимаемъ пакъ съ пѣколко пріятни думи всякого Христіанина, да не би съгрѣшили на званіето си, което ни налага *търпеніе, издѣжда и моленіе* въ сичко. Въ тѣя добродѣтели ся състоеше нашето спасеніе до днесъ, то ни подкрепяше и ще ни подкрепя, ако ся удостоимъ поне отъ части съ помощта на ученолюбивитѣ си съотечественници. Сичко като вършимъ за обща полза, още и като си посрещаме разноскитѣ, безъ да ся ползуме пѣщо, виждаме днесъ че сичко това било „на *всѣ труждаешия ся*“ дългътъ ни отъ день на день ся умножава, а сѣщо и разносикитѣ, а отъ нигдѣ пари, отъ нигдѣ помощ! Още не сме приели нето предплата отъ много мѣста. Наврѣль писахме и молихме, но и това немсжа да умилостиви много души, за да ни внесѣтъ, каквото е наше. Отъ миналата година упропастенія доста, сѣкій ся прави глухъ, не ще нето да знае, че ни ся спира работата, че ни убива волята, повѣреніето и сичко което би било поне отъ части ползователно на милия ни родъ!— Иснаднали въ таково едно състояніе, и сами незнаемъ кой пѣтъ да заловимъ!... Да прекратимъ веднѣжъ за винаги теченіето на листътъ си?!.. Това би било голѣмъ срамъ! Да ся впускаме въ по-голѣми задълженія?!... Незнаемъ до кога и до колко ще бждемъ въ състояніе, за да си запазимъ повѣреніето.... Такива едни мысли като занимаватъ ежедневно душата ни, то ослабва ни почти и самата волякъ къмъ сичко, което би било обще-полезно.

Ако земемъ предъ видъ важността на предприятіето си, ній си ласкателствуваме че не сме на кривія пѣтъ. Ако поразгледаме предметитѣ които предаваме на явность и на общо оцѣненіе и въ това си мечтаемъ че не сѣ по-високи отъ силитѣ ни, че неможѣтъ да служѣтъ на морална тѣдетъ, нето сѣ до толкови едностранни, щото да не можѣтъ да бждѣтъ занимателни за никоги. Ако ся попитаеме за стойността на листътъ, то тя е очевидно толкъсь ничтожна, щото не заслужва почти никакво вниманіе. По какви причини сме лишени отъ помощта на мнозина съотечественници? Това ни ся само представлява доста плачевно и чудно! Тукъ трѣба да е предходило нѣкое дѣйствіе, за което не щемъ нето да разчитваме нето да знаемъ. Ній ся ръководимъ отъ собственитѣ си убѣжденія, презираме вредителното и безполезното, а предпочитаме доброто, честното, и полезното, а сѣкій е господарь отъ личността си, отъ съвѣстьта си и отъ сичко което е негово, съ измама и безъ заслуга не търсимъ ни чія помощъ. Ако листътъ ни не заслужва да съществува, или е излишенъ, то по-добрѣ е да го нѣма! Но съ пѣлно убѣденіе че никой нѣма пожелае упропастяваніето му, то умнитѣ ни сили не намиратъ начинъ пето думи, съ които да представимъ на сѣкій Христіанинъ, а особенно на ученолюбивитѣ си съотечественници, че листътъ ни е изложенъ на пропастъ ако би да не ся подкрепи частъ по-скоро.

За да не посрещаме твърдѣ голѣми мъчнотіи въ предприятіето си, издаваме отъ време на време и по нѣкоя книжка, да би си съ това олеснили и посрещнали частнитѣ разноски, но и тѣхната ничтожна стойность до гдѣто ѣ видимъ трѣба да ся мине година време. Найгорѣщото ни желаніе е да ся увеличимъ листа и да излиза по-начесто, но при всичкитѣ старанія, които употребихме, видѣхме че и това е невъзможно. Тамъ, гдѣто са правятъ упропастиванія *свѣселъ* немилостиви, може ли да бжде успѣхъ и развитіе?!... Гдѣ са е чуло да ся работи безъ дари?! Затова не трѣба никакъ да ся зловиди на почит. ни читателі, ако нмъ кажемъ че нѣмъ напредѣкъ, нашето просвѣденіе и развитіе ся колебае изъ въздуха като блуждающитѣ планети.— Ній имаме предъ видъ слѣдствіята отъ предприятіето си, виждаме

че е тъменъ успѣхътъ ни, но дано бждемъ излѣгани въ предназначаніята си, дано нашитѣ предрасждѣци останатъ неосжществени. — При всичкитѣ наказания и мъки, ний пакъ сме твърди въ дѣлата си, съ надѣжда че и нашя слабъ гласъ ще намѣри единъ пжтъ отзивъ въ всяка христіанска душа, и предприятіето ни ще бжде високо оцѣнено и подпомогнато; съ таква едни мисли, ний молимъ най-учтиво Г-да пріятелитѣ си да положжтъ единъ трудъ и покажжтъ всякого който е искренъ пріятелъ на духовното ни умствено развитіе, щото да ся запише за пріемателъ на листа ни, а Г-да почит. си спомощници ще замолимъ още веднжжъ най-покорно да си плащатъ на време, за да не посрещаме толкосъ мъчнотіи въ дѣлото си.

Най-послѣ на насъ неостава нищо друго, освѣнъ да напомнимъ на онія наши пріятели които ни желажжтъ доброто, когато ни испроваждатъ писма и др. да ги отправятъ направо до насъ, а чрезъ никого другого въ Руссе. Защото виждаме че много писма ни ся губжжтъ.

При това молимъ да не дава никой вниманіе на онія нападателни думи върху листа ни които произлизжтъ отъ безнравствени, завистливи, и безобразни души, които сж дѣломъ показали, че живжжтъ и ся трудятъ само да си наслаждаватъ собственитѣ страсти, като едни скотове.

Руссе 10 Януарій 1873.

Издательтъ.

С Л О В О

(Говорено въ църковата Св. Троицж въ Руссе).

Миръ и божій благословъ некъ бжде съ насъ, некъ сме щастливи, здрави, и благополучни любезни Христіани! и въ последнія день на святитѣ пости, които бѣхж за мнозина много тешки, а за нѣкой твърдѣ пріятни, некъ си пожелаемъ добро утѣшеніе и вѣсель животъ като отдадемъ едно тепло благодареніе Господу Богу, който ни управля и ржководи въ правія пжтъ. — На много има да са поучаваме, съ много божественни преданія имаме нужда да са опознаемъ, Божіята волж трѣба да познаемъ за да можемъ по-точно да ж изпълняваме; и отъ много-бройнитѣ тія предмѣти които си искатъ обширното познанство отъ насъ, твърдѣ тежко пада на човѣка да си избира предмѣтъ върху когото да говори, предъ таквось едно много-бройно число Православни Христіани. Тукъ душата възвълнува, умътъ превъзнесенъ, съвѣстьта ся чуди, кой предмѣтъ да предпочете, а кой ли да презрѣ. — Велика е и обширна Божественната наука, а нашето състояніе на душитъ и дѣлата не е никому всестранно познато, освѣнъ само единому Богу, къмъ когото трѣба да си повдигнемъ сички очитѣ и умѣтъ за да ни просвѣти Той разумътъ и сърдцата, да би могло да бжде неговото слово на синца ни полезно. По това още по мъчно бива на единъ смъртенъ Христіанинъ да си избере предмѣтъ върху когото да говори, когато не познава сичкитѣ *над-от-кровени* Божественни дѣла.

Сички знаемъ че Богъ е сътворилъ свѣта и сичко което е на небето и на земжта, а най-послѣ е сътворилъ и насъ хората, като ни е далъ разумъ и волж, и съ това ний е възвисилъ като разумни сътворенія надъ сичкитѣ други създанія. Но хората ся показажж къмъ Бога неблагодарни и непослушни, и затова захванажж да търпжжтъ всякакви нужди, неволи, болѣсти, мъки, наказания и всяко зло. защото шомъ са отдалечи човѣкъ отъ Бога, тутакси бива изложенъ на всяко злощастіе и на всяко наказание. Но и пакъ е Божіята милость по-голѣма, отъ колкото е човѣческата пакость. Богъ не остави да пропадне човѣческія родъ, той проводи милія си синъ, Господа нашего Исуса Христа, който съ Божественната си наука просвѣти и научи хората, да изпълнявжтъ Божіята волж, да живжжтъ на земята свѣто, праведно и богоугодно. Исусъ Христосъ пострада отъ зли и цевѣрни хора, които го заковахж на кръста. Съ най-тежки мъки Той биде принужденъ да си скопчае живота; но за кого? За насъ чедата си, за да ни избави отъ прародителскія грѣхъ.

Ний са имѣнуваме нѣгови чедата, православни Христіани! Красни думи за всяка побожна душа. Величественно е имѣто, съ което сме са сподобили! Свято е назначеніето ни, висока е науката и вѣрата която исповѣдаваме! А ако желаемъ искрено, да вършимъ сичко, което сме длжжни като Христіани да вършимъ, то трѣбба, да имаме въ умѣтъ си че ний живѣемъ тукъ на земжта съ *вѣра*, слѣдователно трѣбба строго да си пазимъ святата вѣра, като първо условіе на щастливъ животъ. Трѣбба да имаме винаги въ памятьта си Евангелското Христово свѣто поученіе, вѣрно да

почитаме и уважаваме святата си православна църква, която причинява радост и утѣшеніе на всяка една вѣрна душа. Никоги не трѣба да забравяме че онзи, който не слуша и не почита святата църква, той не е вѣче Христіанинъ, но отпадникъ и невѣрникъ.

Ако сме прави Христіани, ако имаме истинна твърда вѣра въ душата си, която е просвѣтена отъ Бога, тогасъ трѣба да знаемъ добръ и това: че нашата свѣта вѣра, че нашето Христіанство, не е туку тѣжъ, празна и гола дума, но то е *сила Божія*, висока и спасоносна истинна, то е богоявленіе въ Христа, който иска щото ний да са гордѣмъ като негови синове, съ правдата, истинната, любовта, съгласіето и съ святостта, и съ това да бѣдемъ въ Христа, и Той да може да обитава въ насъ. И на тосъ начинъ нашата вѣра ще бѣде плодovitа, ний ще бѣдемъ украсени съ сичкитѣ добродѣтели и въ сичко щастливи; а безъ това, ний ще бѣдемъ като едно сухо дърво, безъ листъ и безъ плодъ.— Онзи който е истинскій вѣренъ Христіанинъ, не трѣба да върши нищо само за собственото си задоволствіе и интересъ, не трѣба да са показва господарь надъ ближнитѣ си, не трѣба да бѣде завистливъ, нето лукавъ и дволиченъ въ дѣлата си; вѣрніа Христіанинъ не трѣба да са отнася съвсемъ свирѣно и тирански къмъ ближнитѣ си, нето въ домътъ си, нето на пѣтѣтъ нето на никое друго мѣсто. Той трѣба да бѣде винаги благъ, радостенъ, къмъ всякого добръ расположенъ и внимателенъ въ сичкитѣ си постѣпки. Блазе, на онасъ душа, която е въ състояніе да върши сичко за щастіето на себѣ си, на чедата си и за ближнитѣ си! А тежко и горко на онзи Христіанинъ, който презира себѣ си, щастіето на чедата си, личната си честь и уваженіето на ближнитѣ си! Врѣмето трѣба да ни показва какви трѣба да бѣдемъ и какъ да са владѣемъ въ животътъ си! Да не привличаме върху си страшитѣ грѣмове на божествената правда, нето чловѣческитѣ отмъщенія и пакости. Защо живѣе човѣкъ, а особено единъ Христіанинъ, когато е презрѣнъ отъ сътворителя си, когато е малоуваженъ и презрянъ отъ братіята си, когато е лишенъ отъ най красното нѣщо на свѣта т. е. отъ честта, която трѣба да му отдаватъ другитѣ? Трѣба да са сѣтимъ на душитѣ си, да задоволимъ Божественія законъ, да утвърдимъ въ сѣрдцата си Богдаденната ни свѣта вѣра, да побѣдимъ въ себѣ си всяко зло, да ся вардимъ щото съ нищо да не повредимъ святото имѣ Христово, нето ближнитѣ си, нето никого който живѣе на свѣта. Да славимъ Бога и съ думи и съ дѣла, тогасъ и Богъ насъ ще прослави въ вѣчното си царство. Ако бѣдемъ, побожнѣ, милостиви, трудолюбиви, чловѣколюбиви, послушни Богу, на законътъ и на властта, ако почитаме священството, особенно върховното началство на църквата, ако имаме въ сѣрцето си страхътъ Божій, който ни предопазва, за да не впаднемъ въ зло, ако имаме въ умътъ си че нищо не можемъ извърши тайно, ако дѣлата ни бѣдѣтъ съгласни винаги съ цельта ни за която сме са родили; то тогасъ навѣрно можемъ да са надѣваме, че ще напреднемъ въ сичко, което е добро, честно, похвално, и богоугодно, че ще бѣдемъ щастливи и отъ всякого уваженіи. Само на тосъ начинъ ще можемъ да ся надѣваме, че за насъ ще има красна бѣдуциность, само искренностьта ако би ъж имали ще ни откріе правія пѣтъ къмъ спасеніето, и тогасъ сичко ще бѣде за насъ пріятно, възможно и ползователно. Ако са подспомагаме единъ другій като братя и чеда на единъ небесенъ Отець, и това ще ни украси и олеghi тосъ земній за насъ тежкъ животъ.— Дай Боже, да бѣдемъ сички щастливи, и здрави, за да доживѣемъ още много години, и да преминуваме всякъ една минута отъ животътъ си, въ радостъ и задоволствіе, особенно съ крайно благоговѣніе и вѣселіе да посрѣщнемъ утрѣшното свѣтло и свѣто Рождество.— **Аминь!**

КАНОНИЧНО ПРАВО.

(продълженіе).

Съставъ на помѣстнитѣ собори.

Помѣстнитѣ собори са съставлявали пакъ отъ сѣшитѣ лица, които сѣ имали право да участвуватъ въ рѣшеніята и на вселенскитѣ собори, само съ тѣсъ раз-

лика, за дето сж присъствували на помѣстнитѣ собори само Епископи отъ помѣстни черкови. За помѣстнитѣ собори имало едно правило: штоо никой Епископъ нѣма право да откаже, когато е позванъ и да не присъствува лично на соборътъ безъ да има законни причини. На помѣстнитѣ собори Митрополититѣ сж имали право, да проваждатъ вмѣсто себѣ си застъпници.

Помѣстнитѣ собори сж най-гольми органи на управленіето въ нѣкож мѣстна (частна) черкова. Тѣ съставляхъ средоточіето на нейната духовна власть. Помѣстнитѣ собори, които ся основаватъ на общитѣ канонически узаконенія тѣй сѣщо и на вселенскитѣ собори, различаватъ ся по нѣкой знакове:

1.) Причинитѣ, за които сж ставали въ старо врѣме помѣстни собори, биле сж твърдѣ важни, штоо нужно е било да ставатъ за да ся рѣшаватъ разни черковни въпроси. Освѣнь това имало е черковенъ законъ и обичай още до IV вѣкъ, штоо Епископитѣ да ся събиратъ два пѣти всяка година на едно мѣсто, за доброто уреждение на разнитѣ помѣстни черкови. По-послѣ брожтъ на соборитѣ и врѣмето на тѣхното съзване бѣше измѣнено.

2.) Право, за съзване на помѣстнитѣ собори, принадлеало е на епархіалнитѣ Епископи и на Митрополитътъ, отъ които е зависѣло и назначаваніето на самото мѣсто, гдѣто ще стане соборътъ. Безъ волята на Митрополитътъ и безъ съгласіето на другитѣ Епископи, никому не е било дозволено да съставлява особенъ соборъ.

Важността на помѣстнитѣ собори.

Правата и значеніето на помѣстнитѣ собори въ много нѣща сж по-ограничени, отъ колкото правата на вселенскитѣ собори. Заштоо споредъ черковнитѣ правила:

1.) Помѣстнитѣ собори нѣматъ право, да опредѣляватъ догмати на св. вѣра и въобще ученіе за Христіанската вѣра. Тѣ можтъ да размишляватъ само върху религіозни предмѣти и други черковни потреби, но конечно рѣшеніе за важни дѣла, които са касахъ за цѣлата православна църква припада само на вселенскія соборъ.

2.) Помѣстнитѣ собори сж длѣжни да ся подчиняватъ на ония, които сж по-гольми, а понеже иматъ сичкитѣ вселенски собори еднаква власть и важность, то помѣстнитѣ собори трѣба на тѣхъ да ся подчинявхъ.

3.) Помѣстнитѣ собори иматъ право, да рѣшавхъ сичкитѣ распри и неспоразуменія между Епископитѣ и клирицитѣ на мѣстнитѣ черкови.

4.) Помѣстнитѣ собори иматъ право, да опредѣляватъ Епископи въ онѣсь область, въ която тѣ управлявхъ. Още до дето не бѣше установленно патриаршеството, помѣстнитѣ собори опредѣлявали и Митрополититѣ (сарад. прав. 6).

5.) Най-послѣ помѣстнитѣ собори иматъ право, да сждѣтъ мѣстнитѣ Епископи, ако би да згрѣшхъ въ нѣщо.

Друга форма управление на помѣстнитѣ църкви.

Черковната исторія ни казва, че управленіето на помѣстнитѣ черкови е имало, както и днесъ има, разни форми и видове, но въ сѣщность това управление е било винаги соборно—синодално. Нѣкой черкови ся управлявали отъ общій зборъ и договоръ отъ сичкитѣ пастири или черковни представители, като н. пр. Картагенската църква, а други сж имали еднолично управление, ако и да сж имали участие и соборитѣ. Тѣсь разлика безъ съмнѣніе била е само въ формата, но тя и пакъ е имала основаніе на общитѣ черковни правила и на апостолскитѣ преданія.

И тѣй главнитѣ видове на черковното управление можтъ да бѣдѣтъ четѣри: 1) Митрополитско управление, 2) Патриаршеско, 3) Синодално и 4) Епархіално.

Митрополитско управление.

Митрополитъ ся казва онзи който обитава на най-главната катедра въ нѣкож область. Имѣто митрополитъ не сѣществуваше по-рано отъ пѣрвія вселенскій соборъ т. е. до началото на IV вѣкъ. Отъ туй врѣме *митрополитъ* сж имѣнували шѣрвія или главнія епископъ, а по послѣ само патриархътъ е ималъ названіе *архіепископъ*. Черковнія степенъ митрополитъ води си началото отъ 34-то апостолско правило,

въ което ся говори: „Епископитъ на сѣкій единъ народъ трѣба да знажтъ първіа изъ помежду си и да го припознавахъ за глава, и нищо да не работжтъ, което надминува тѣхпата власть безъ неговото одобрение.“ Прочее вижда се, че за първото време въ Христіанската църква е било вуждно, да ся раздѣлжтъ черковнитъ епархіи по народность, да ся поставжтъ народни епископи, между които първіа припознавахъ като главенъ и подъ неговото управление рѣшавахъ сичкитъ важни черковни въпроси. Първіа вселенскій—Никейскій соборъ въ 4-то си правило наименовалъ е първіа главенъ епископъ на всяка една область *митрополитъ*, защото казва: „да опредѣлява епископи въ всяка область, това право припада митрополиту.“

Права и длѣжности на митрополитѣтъ.

1.) Митрополитѣтъ е първій между епископитъ на каквато и да бжде народность или область. Разумѣва се, че единъ народъ, който има по-вѣче епископии, може да има двама или по-вѣче митрополити. 2.) Митрополитѣтъ е длѣженъ, да внимава на църковния редъ и на доброто уреждение въ подчиненната му власть; той е ималъ право щото да поставя епископъ на нѣкож опразнена катедра въ три мѣсеци. 3.) Митрополитѣтъ заедно съ епископитъ въ областта си, рѣкополагалъ е избраннія епископъ и писмено е извѣстивалъ на стадото за това. 4.) Той е ималъ право да съзовава помѣстни собори и да предсѣдателствува на тѣхъ. Соборскитъ рѣшенія безъ участіето на митрополитѣтъ не сж имали законна сила. 5.) Никой не може да бжде епископъ въ която ще область безъ потвърженіето на тамшния митрополитъ. 6.) Митрополитѣтъ е длѣженъ да държи всяка година соборъ съ подчиненитъ си епископи, а епископитъ сж длѣжни да присѣтствувать сами лично, или писмено да извѣсти причинитъ, ако би нѣкой да не може да присѣтствува. 7.) Митрополитѣтъ има право да си обиколи сичкитъ епархіи въ областта си. 8.) Въ знакъ че сж епископитъ подчинени митрополиту, длѣжни сж да му споменувать имѣто въ богослуженіе. 9.) Митрополитѣтъ ся избира на соборъ отъ областнитъ епископи, и то ако е вуждно вѣднѣ изъ помежду си. Избранія не приема никакво ново освѣщеніе.

При всячко това властѣта на митрополитѣтъ е и ограничена: 1.) Той не може да си простира властѣта вѣнъ отъ границата на областта си. 2.) Въ дѣлата, които са касажтъ за цѣлата область, митрополитѣтъ не може да работи безъ общъ договоръ и сѣгласіе съ подчиненитъ си епископи. 3.) Въ случай на разногласіе предмѣтитъ ся рѣшаватъ не отъ него но съ вишегласіе. 4.) Митрополитѣтъ нѣма право да осжда непосредственно самъ нѣкого отъ епископитъ безъ соборъ. 5.) Сичкитъ епископи събрани на соборъ иматъ право да сжджтъ митрополитѣтъ си. 6.) Митрополитѣтъ не може да избере за епископъ когото ще, безъ да стане соборъ.

Патріаршеско управление.

Въ V вѣкъ по знаменитѣтъ въ него врѣме митрополити повдигнати бѣхъ на чинъ *патріаршескій*. Това е друга форма на черковното управление, която е много по голѣма и по-знаменита. Правата на патріархѣтъ биле сж по голѣми, отъ колкото правата на митрополитѣтъ. Освѣнъ това властѣта на патріархѣтъ ся простирала на много области и сѣкій е ималъ подъ властѣта си много митрополити. По-главнитъ права на патріархѣтъ бѣхъ слѣдующитъ: 1.) Патріархѣтъ е потвърждавалъ избраннія митрополитъ и го рѣкополагалъ. 2.) Патріархѣтъ ималъ право да съзива по голѣми собори отъ подчиненитъ си митрополити и епископи. 3.) Патріархѣтъ ималъ власть да надглежда върху дѣлата на църковнитъ управители, на повѣденіето на сичкитъ митрополити и епископи. 4.) Той е ималъ право да сжди въ духовнитъ работи, или за нѣкой препирни между митрополитѣтъ и епископитъ, а слѣдъ пресѣдата не е ималъ никой право да протестира. 5.) Патріархѣтъ е ималъ право, да приема протести върху митрополитскія и епископскія сждѣ. 6.) Патріархѣтъ е ималъ право, да наказва митрополитѣтъ и епископитъ и да ги осждава за важни престѣпленія. 7.) Патріархѣтъ е ималъ право *стасропигіл* т. е. да подчинява църквитъ и манастиритъ подъ непосредственното си надзирателство и управление, безъ да зависжтъ отъ имѣтніа епископъ или митрополитъ. 8.) Патріархѣтъ е билъ посредникъ между църквата

и държавата, и сичкитѣ църковни дѣла и духовни лица чрезъ него са представлявали на царя. 9.) Нему е принадлежало право, да обнародва църковни и граждански закони, които са касаѣтъ за църквата. 10.) Сичкитѣ нему подчинени митрополити и епископи биле длѣжни да му споменуватъ имѣто въ черковнитѣ молитви при богослуженіето.

Споредъ както ся вижда патриаршескитѣ права сѣ биле твърдѣ велики. Но при всичко това, тѣ пакъ сѣ биле ограничени и то: 1.) Въ работитѣ, които ся отнасяли на цѣлата църква, патриархѣтъ не е ималъ право нищо, нето да решава, нето да предприема безъ да стане епископскій соборъ, който е разглеждалъ мислитѣ имъ, освѣтъ това сѣдилъ е и самитѣ патриарси. 2.) Сѣкій патриархъ е билъ ограниченъ отъ окружнія соборъ и отъ върховната царска власть. 3.) Никой патриархъ не е ималъ право, да избере митрополитъ самовластно безъ да стане соборъ. 4.) Патриарситѣ не сѣ имали право да разрешѣтъ нѣкой митрополитъ или епископъ отъ длѣжноститѣ му безъ соборъ. Въобще споредъ каноничнитѣ правила главното свойство въ църковното управление • ограничено.

Независими Епископи.

До патриаршеското уреждане, а тѣй сѣщо и послѣ него, представницитѣ на много черкови си запазили самостоятелността. Сичкитѣ митрополити на Истокъ сѣ биле независими до VI вѣкъ. Послѣ сѣ останали като самостоятелни *Кипрскитѣ*, *Българскитѣ* и *Сръбскитѣ* митрополити. Независимостта на тия митрополити ся състояла въ това, за дето сѣ ги избирали и рѣкополагали епископитѣ отъ тѣхната област, за дето сѣ работили самостоятелно върху вътрешното управление на църквата си, и за дето можеше да ги сѣди само мѣстнія епископскій соборъ.

Синодално управление.

Синодалното управление въ Православната църква не е нищо друго, освѣтъ *помѣстнїй* соборъ, който постои винаги за извършване на църковнитѣ дѣла. Главната причина за образуваніето на синодалното управление е тѣхъ за дето се разпространили съвременно предѣлитѣ на мѣстнитѣ черкови, а съ това заедно са умножили и черковнитѣ работи.

Синоди при Патриарситѣ.

Отъ начало тия синоди не сѣ имали постоянни членове, но когато е било нужно, по-главнїя епископъ е призовавалъ по знаменититѣ епископи на неопредѣлено врѣме за да рѣшавѣтъ разни черковни въпроси. По-послѣ митрополититѣ и патриарситѣ имали при себѣ си постоянни синоди. Синодѣтъ е билъ за тѣхъ потребенъ съвѣтъ, който е разглеждалъ тѣхнитѣ предложенїя, рѣшавалъ е предѣлитѣ, които ся касаѣтъ за вътрешнитѣ черковни работи и пр. Тия постоянни синоди при митрополититѣ и патриарситѣ, съставени биле отъ духовни лица, които присѣтствували въ синодѣ или по поканване или по длѣжностъ. Нѣкой отъ тия членове постојанно сѣ присѣтствували въ синодѣ като сѣ живѣяли винаги при патриархѣтъ, а нѣкой сѣ биле призовавани за време. Обикновено е предсѣдательствувалъ въ тия синоди самия патриархъ, но предѣлитѣ са рѣшавали съ вишегласіе. (слова).

ДЛѢЖНОСТИТѢ НА СВЯЩЕННИКѢТЪ.

Назначеніето или опредѣленіето на священникѣтъ е твърдѣ важно. Великій священноначалникъ Исусъ Христосъ, който са обѣща че ще ся бави вѣчно въ църквата си, избра священниците като видими наследници които да са стараѣтъ за стадото му. Да би прочее сѣкій священникъ отговорилъ до колкото му е възможно на високото си опредѣленіе, длѣженъ е да има винаги въ умѣтъ си, че онїя души които му сѣ повѣрени, има да ги приготви за вѣчній животъ, че тѣ сѣ искупени съ драгоценната и пречиста кръвъ на Господа нашего Исуса Христа; затова сѣкій священникъ е длѣженъ да внимава на постѣпкитѣ и на думитѣ си, да си пази достојанството, (а не да ходи отъ кѣща въ кѣща, да стбира пари, и да ся кара

съ стадото си, което е най-непристойно нѣщо, ако и да върши това за обща полза), да са старае щото и съ думи и съ дѣла и съ наука и съ животътъ си да подпомага Христіанското просвѣщеніе и развитіе, особено за духовното съвършенство на ближнитѣ си, и на онія, които сѫ повѣрени подъ неговото стараніе, а именно свѣтскій священникъ е длъженъ:

1.) Да поучава и насърдчава стадото си, както въ храмътъ Божій, тѣй и на всяко мѣсто и въ свѣтскій случай, въ истинната и правдата, да го учи на чистото Евангелско ученіе, да ся ръководи винаги отъ правія духъ на словото Божіе, заради това и той трѣба да има добро понятіе отъ църковнитѣ поученія и други науки, съ които ще си спомага въ служеніето.

2.) Да предопазва стадото си отъ лъжовни учители, да изкоренява заблужденіята, суевѣріето, и сичко което е противно на истинното Христіанско ученіе, и съ кроткото си и любезно повѣдѣніе и съ безпорочнія си животъ, да са потруди предъ всичко да задобіе любовта и повѣреніето на стадото си, безъ което колкото и да са труди нѣма може да принесе никаква полза на онія, на които е длъженъ да помага и душевно и морално.

3.) Да внимава отечески на тѣхното повѣденіе, да имъ открива искрено погрѣшкитѣ на тѣхнитѣ постѣпки; ако съществува въ нѣкоякъ къща раздоръ и несъгласіе между мъжъ и жена, да отиде и да употреби сичкитѣ средства за помиреніето имъ, като имъ покаже правилата на животътъ имъ, че благочестивія и любезнія животъ е винаги похваленъ и уваженъ. Младитѣ да поучава да почитатъ родителитѣ и по старитѣ отъ тѣхъ, да внимаватъ на постѣпкитѣ си, да избегаватъ сичко което ще бѣде за тѣхъ вредително, да обичатъ родътъ си, да са просвѣщаватъ и да презиратъ злото, защото само на тосъ начинъ ще можѣтъ да си приготвятъ красенъ и спокоенъ животъ; а и священникътъ е длъженъ сичкитѣ тѣя наставленія, които ще дава на другитѣ, да ги подкрепи съ собственія си примѣръ, съ собственія си Христіанскій животъ, ако иска да са уважѣтъ и приематъ думитѣ му, защото не е доводно само да показваме правія пътъ, но и да водимъ къмъ него. Живія примѣръ е отъ голѣма важность въ свѣтскій случай.

4.) Да избличава немарливитѣ и недостойни Христіани, които гледатъ и са трудѣтъ само за тѣлесното си наслажденіе, които презиратъ и малоуважавѣтъ вѣрната, които тѣпчатъ и злоупотребляватъ природнитѣ права на братіята си, които съ дѣлата си правѣтъ припятствіе на духовното образование, и да имъ открие, че тѣ ако не са поправѣтъ, ще бѣдѣтъ презрѣни и отъ Бога и отъ народа, че тѣхнитѣ постѣпки сѫ душе-пагубни и за тѣхъ вредителни; въ тосъ случай, трѣба и священникъ да внимава, щото да не бѣде и той отъ свѣтскій родъ, или да върши нѣщо тайно, противъ православіето, или противъ благополучіето на нѣкоя Христіанска душа, като си мисли: че съ лукавство може да са живѣе въ свѣта, или че ще може да успѣе въ против-Христіанскитѣ си мисли, ако говори едно, а друго да работи. Искренната дума бива рано или късно отъ всякого пріета, а лукавството е отъ всякого презрѣно. Дѣлата иматъ по голѣма сила и важность, отъ колкото голитѣ думи.

5.) Священникътъ е длъженъ да посѣщава болнитѣ, страдающитѣ и живо да участвува въ тѣхното страданіе, да имъ влѣе надѣжда на Бога, да ги успокой и утвърди въ срдцата имъ вѣрната на преблагія промисълъ, да ги увѣри че онія които страдатъ невинно тѣхъ обича Богъ и че за тѣхъ ще има по-блаженъ животъ. Стига само да не роптажѣтъ противъ Бога и да не са отчаявѣтъ отъ животътъ си, но търпеливо да поднасятъ сичко, което ги е снашло.

6.) Священникътъ трѣба да поучава стадото си, щото да уважава правилата и законитѣ на Православната църква, като имъ открие важностьта на Православното вѣроисповѣданіе и неговата сила, безъ което не бихме могли да са просвѣтимъ и одържимъ на свѣта, което ни е дало и крѣпи животътъ. Да внимава щото и самъ да изпълнява точно църковнитѣ закони и тайно и явно.

7.) Да свършва сичкитѣ тайни и въобще сичкитѣ обряди при Богослуженіето споредъ църковнія уставъ, благоговѣйно и отъ сѣ срдце, да би съ това подбуж-

далъ въ Христіанитѣ благочестиви осѣщанія, наклонность и уваженіе, къмъ сичко което е свято и богоугодно.

8.) Священникътъ като си изпълнява великата служба усердно и добродушно, длъженъ е да ся моли за спасеніето на сичкитѣ Христіани. Сичко трѣба върши отъ длъжность, и съ добра воля а не насилственно.

Голѣмо негодование причиняватъ священниците на Христіанитѣ, когато не съ точни въ дѣлата си; особенно при погребеніе, което са случва много пжти. Сѣбралъ ся народътъ и очаква само священникътъ, а той вмѣсто да присѣтствува на опредѣленното врѣме, закъснѣва съвсемъ безвѣрно. Подобни нередовности отъ старната на единъ священникъ сж отъ голѣма тщета; тукъ сѣкъй почувствува едно нерасположеніе къмъ священникътъ, мнозина даже захващатъ да го хулятъ и съ това пада важността на священническія чинъ; истинната почестъ и уваженіе са губи, и религиозното чувство, съ което сж обвладани сърдцата на Христіанитѣ преминува въ хладнокрѣвіе къмъ сичко което е религиозно. Въ всяко едно званіе точното и временно изпълненіе на длъжноститѣ, помага доста, въ успѣхътъ на цельта; а особенно за единъ священникъ ще бжде отъ голѣма полза, ако съ редовното изпълненіе на святитѣ си длъжности бжде въ състояние да задоволи стадото си, съ което ще привлече любовта имъ, ще ги принуди да го уважаватъ и почитатъ, и на тосъ начинъ той ще бжде правій пастиръ и вѣренъ изпълнител на божественіи законъ.

Некъ не мисли никой священникъ, че ако не му са отдава приличната на чинътъ му честь, че това става туку тжй безъ причини, или че Христіанитѣ незнайтъ да уважаватъ святостта на священническія чинъ. Твърдѣ добръ знае да уважава нашія народъ църковнитѣ си пастери, стига само тѣ да си познаватъ високитѣ длъжности, да ги изпълняватъ точно, да бждѣтъ наставници и словомъ и дѣломъ, да са отнасятъ чисто Христіански, да не даватъ поводъ за да ся злословятъ, да не гледатъ само за собственіи си интересъ, и на тосъ начинъ ако живѣйтъ въ съединеніе съ стадото си, то навѣрно сѣкъй ще ги уважава и почита, слуша и изпълнява заповѣдитѣ имъ. За това трѣба да са труди сѣкій священникъ, ако иска да са покаже за правій наслѣдникъ на Господа нашего Исуса Христа.

РОДИТЕЛСКИ ДЛЪЖНОСТИ.

Главната и най-свята длъжность на родителитѣ ся състои въ това: да си въспитаватъ дѣцата, т. е. да ся старайтъ ревностно щото съ тѣхната помощъ дѣцата имъ да станѣтъ, добри почтенни, умни и памятни същества на свѣта; за не съ грубото си и безчеловѣчно отнашеніе и съ дивитѣ си и сурови думи, да понижаватъ имѣто си и честта на рожбитѣ си. Тамъ въ която къща съществува лошевъ и безъ въспитаніе баща, въ нежъ къща нѣма животъ, нето спокойствіе, нето спасеніе. Бѣхме честити да видимъ съ очитѣ си качествата на единъ такъвъ (безсвѣстенъ) отецъ, което бѣше нѣщо неизражаемо, нѣщо непонятно. Сичкото щастіе на едно домородство зависи отъ мъжатъ (бащата), ако умно постъжива и ся грижи за благополучіето на чедата сѣ, то той ще си остави красенъ памятникъ; ако ли напротивъ не ще да уважава ни чія личность, то той си омаловажава честта, и имѣто, убива щастіето на дѣцата си.

Най-голѣмото благо за *човѣка* Христіанина е това: да влѣзе въ числото ги въ редътъ на ученицитѣ и послѣдователитѣ на Исуса Христа. За това Христіанскитѣ родители, ако желятъ щастіето на дѣцата си, длъжни сж да ги въведатъ наскоро слѣдъ роженіето имъ, съ посредствіе на таинството кръщеніе въ Христовата църква, и на тосъ начинъ, да ги направятъ още отъ малки участници на благодатта и обшаніята на Исуса Христа, нашія искупител.

Съ възрастта на дѣтето понеже ся откриватъ способноститѣ и тѣлеснитѣ сили, то родителитѣ сж длъжни да ся трудятъ предъ сичко за подкрепленіето на здра-

віето на дѣтцата си.— Първитѣ длѣжности, които сѣхъ обвезани да изпълняватъ въ това отношеніе и които захващатъ още предъ рожденіето на дѣтцата, сѣхъ тѣхъ:

1.) Отъ искусство ся знае, че отъ здрави родители, ся раждатъ обикновено и здрави дѣтца, а отъ болни—слаби и неякки; затова Христіанскитѣ съпрузи, а тѣхъ и оня, които ся приуговоряватъ за супружеско състояніе, длѣжни сѣхъ твърдѣ много да си пазятъ здравіето, не само собствено за тѣхъ си, но защото ще премине въ наслѣдство на дѣтцата имъ; а особенно майката когато е трудна, длѣжна е да избѣгава внимателно сичко което може да има лошеви слѣдствія за здравіето на дѣтето ѝ.

2.) Здравата майка, която ся покорява на природния гласъ, длѣжна е ако обича чадото си, да го кърми съ собственото си млѣко. Която майка не изпълнява тѣхъ длѣжностъ, тя разваля редѣтъ на природата, при това може да падне въ тежка болѣсть, което е отъ голѣма щетѣ за дѣтето. Млѣчно може да ся намѣри здрава и благонравна дойкня, за туй дѣтето отъ чуждото млѣко лесно може да ся развали и разболѣе, а още да приеме и лошеви свойства. Освѣнь това майката като повѣри дѣтето си въ чужди рѣцѣ, подѣ чужда отхрана, то лесно може относѣ да не уважава майка си, нето да ѝ отдава приличната честь. А обикновено такива дѣтца биватъ лениви, разкошни и разглезени, които не можатъ да иматъ никеги добра бъдущностъ.

3.) Родителитѣ сѣхъ длѣжни да ся грижатъ за тѣлесното развитіе на дѣтцата си; да внимавайтъ и да ги пазятъ отъ сичко, което е опасно за тѣхното здравіе, и да ги учятъ още отъ малки на търпеніе, въздържаніе, точностъ, послушностъ,— съ което ще ся научатъ щото и въ нравственния си животъ да бѣдѣтъ търпѣливи и редовни.

Колкото за нравственното образование на дѣтцата, родителитѣ сѣхъ длѣжни предъ сичко да възбуждатъ въ душата имъ синовната любовъ, и да имъ вкоренятъ доброволна послушностъ; послѣ това когато языкътъ и мислитѣ на дѣтцата захванѣтъ да действуватъ свободно, трѣба да ся вкоренява въ тѣхъ страхъ къмъ сичко, което е лошево и вредително, и на тосъ начинъ, да ся навикнатъ на мораленъ животъ, доброволна послушностъ, и благоговѣйностъ къмъ Бога, като отецъ на сичкия свѣтъ и подкресителъ на всяко сѣщество. А понеже е родителскія примѣръ, твърдѣ важенъ за дѣтцата: то родителитѣ сѣхъ длѣжни щото строго да внимавайтъ на повѣденіето си, и да вършатъ сичко добръ и свѣбно, което ще послужи за примѣръ на дѣтцата въ възпитаніето имъ.

Колкото е възможно родителитѣ сѣхъ длѣжни да даватъ вниманіе на страститѣ, когато захванѣтъ да ся появяватъ въ дѣтцата, и въ сѣкій случай да прекратявайтъ самоволствіето, упорството, завистѣта, хвалбата, отмѣщеніето, гордостѣта и т. н.— Да не би са осилили тѣлеснитѣ желанія, които са появяватъ въ дѣтцата твърдѣ рано и да ги направятъ робове, родителитѣ трѣба на часа да изкоренявайтъ онова, което е вредително и убійствено, а да имъ покажатъ приятното и полезното.

Твърдѣ е важно и ползователно за дѣтцата въ нравственно отношеніе ако ся навикнатъ още отъ малки на работа и да сѣхъ задоволявайтъ отъ малкото си богатство което иматъ; защото това ще ги запази отъ много искушенія и неприятности въ животѣтъ имъ.

Да би могли родителитѣ да запазятъ дѣтцата си съвременно отъ опасността на духътъ на врѣмето и отъ разнитѣ лъжовни предразсѣдци, длѣжни сѣхъ да вкоренявайтъ въ тѣхъ священното чувство *срамтъ*, който е самъ Богъ насадилъ въ чловѣческото сѣрдце; нетрѣба да ги оставятъ да дохождатъ въ съобрашеніе съ безнравствени хора, сѣщо да ги пазятъ и отъ четеніе на такива книги, които сѣхъ опасни за вѣрата и нравственността.— Родителитѣ като утвърдявайтъ въ дѣтцата си съ поученіята си и съ примѣрътъ си правилата на вѣрата и нравственността, което е основа на дѣтинското образование, длѣжни сѣхъ да са старажатъ, щото дѣтцата имъ да изучатъ много малко и другитѣ полезни природни науки, което ще ги ползува въ животѣтъ имъ не малко.

Колкото за изборѣтъ на *званіето*, въ тосъ случай родителитѣ нетрѣба да при-

това произлиза или отъ нехайство, или за дето нещятъ да си употребятъ умнитѣ сили за да разпознайтъ доброто отъ злото. Но на всѣкій начинъ моралнія законъ е оцѣненъ отъ по-голѣмата частъ умни същества, които сж ся ржководили и ржководятъ отъ неговитѣ правила, и съ това сж обдържали важността на фамилярнія дружественъ животъ.

Въ насъ трѣба да владѣе едно морално начало,— а то е: *»двлай по божіята воля,«* отъ таквось едно начало ржководени, нашитѣ дѣла ще клонятъ винаги и въ сичко къмъ доброто и полезното. Разумѣва са че ще ся намѣрятъ мнозина които да презрятъ правилата на моралнія законъ, но когато има бранители и точни изпълнители, моралнія законъ ще може да ся одържи и да принесе най-голѣма полза. Човѣкъ, по природата си е склоненъ както на добро, тѣй сѣщо и на зло. А сичко това зависи отъ навикваніето. На каквото ся навикне човѣкъ отъ малкъ, сжщото върши и когато порастѣ. Лошитѣ примѣри, безиравственнія животъ и противъ Христіанскитѣ обичай сж вредителни и противни на моралнія законъ; затова сички трѣба да ся потрудимъ, щото да изкореняваме онова, отъ което ще ся повредимъ и тѣлесно и душевно, и материално и морално.

Ако несъществувахе въ нашия народъ, моралнія законъ, който ся състои и въ самата ни вѣра, ако не бѣхж обладани сърдцата на по-вѣчето души отъ страхътъ Господенъ, ако побожността не огрѣваше душитъ на простодушнія нашъ народъ, то навѣрно нашето съществуваніе би било изложено на една пропасть, отъ която не би могли да ся избавимъ лесно. Вѣроятно е и съвсемъ очевидно, че ній сме ся одържали и държимъ отъ моралнія законъ, който е въ насъ доста запазенъ. Въ противенъ случай, нашия народъ би билъ днесъ, въ едно твърдѣ жалостно положеніе въ всяко едно отношеніе.— И най-голѣмитѣ противници на Христіанското ученіе припознахж важността и силата на моралнія законъ, и че той единственно ся намира въ Православното вѣроисповѣданіе, което е днесъ огрѣяло почти по сичкитѣ старини на свѣта. Тамъ може да има напредѣкъ, развитіе и богатство, гдѣто е запазенъ моралнія законъ.

Ако единъ народъ непознава себѣ си, потребитѣ и длжноститѣ си които трѣба да изпълнява, то таквѣ народъ ся губи самъ отъ себѣ си, и коги да е той ще ся изложи на тежки мъки. Моралнія законъ, който е отъ голѣма важность, иска си точното изпълненіе въ правій смисълъ, т. е. да не ся нарушава по хатъръ или отъ нужда или отъ самоволіе или отъ богатство. Сичко е привремѣнно на тосъ земень животъ, и изложено на промѣненіе. Нуждата наистинна принуждава човѣка много пѣти, да върши пѣща и противъ убѣжденията си, но човѣкъ трѣба да ся варди, до дѣто не е испадналъ въ нѣкое бѣдствіе, отъ което за да ся избави, бива принужденъ, да върши такива дѣла, които сж противни на съвѣстѣта му. Всяко зло произлиза отъ неразсжженіето; и най-богатія човѣкъ, бива много пѣти излганъ отъ богатството си, и той вмѣсто да ся наслаждава отъ имотѣтъ си, става най-доленъ отъ сичкитѣ си събратія. Въ насъ е това много лошевѣ обичай: за дето ся намиратъ мнозина, които си разпийаватъ имотѣтъ на излишни предмѣти, съвсемъ несмислено, безъ да ся ползуютъ нѣщо. Искатъ щото сичко да имъ бжде по угодата вършатъ онова, отъ което и сами виждатъ че ся повреждатъ. Моралнія законъ строго осжждава такива хора, които своеволно ся предавжтъ на раскошността и ставатъ участници на безиравственността, отъ която произлизатъ най-голѣмитѣ злини на свѣта.

Високо е оцѣнена *»честността,«* и нейнитѣ добрини. А тя отъ какво ся ражда? Да ли не е и тя плодъ на моралнія законъ? Кой може да откаже, че *честността* не е най-святія и най-драгоценнія имотъ за всяка една душа? Близѣ на оно-това, който ъж притежава, а тежко и горко на оногова който ъж презира.— Като умни същества, ній ще бждемъ винаги осждени, ако не отговаряме на правилата на моралнія законъ. Напрасно ще ся трудимъ да си обогатимъ умѣтъ съ ученіе, ако не наблюдаваме моралнитѣ правила, отъ които зависи нашето развитіе и блаженство. Нашето спасеніе ся състои въ взаимната почитъ и уваженіе. А да ли и

това не е плодъ пакъ на моралния законъ?— Може ли да съществува тамъ взаимна почетъ и уважение, гдѣто сж презрѣни и оичтожени правилата на Моралтъ (нравственността)?... Такива едни важни издирвания и въпроси сж отъ голѣма нужда за насъ въ днешньо врѣме, чрезъ тѣхъ ний ще можемъ да познаемъ що сж какво ни прѣдстои и какъ трѣба да постъпимъ за да ся запазимъ отъ сичко, което ще ни повреди. Но нажалость, повечето нѣща вършимъ, безъ зрѣли размисления, не даваме никакво внимание на опова, което е свято и похвално, много пакъ презираме полезното, предпочитаме вредителното, отхвърляме доброто, а приемаме злото и тѣй безъ да огадимъ, ний ся излагаме на едно голѣмо наказание и общо осжждение.

Ако разгледаме днешното си умно положение... наистинна ний ще видимъ че сме много на високъ степенъ, отъ колкото преди десять години. Но ако разгледаме богатството си особенно моралтъ, който е билъ въ нашия народъ на единъ високъ степенъ, ний ще видимъ че не е днесъ на същия степенъ, но е много падналь. Сами въ себѣ си нѣмаме повѣреніе, а не на ближнитѣ си. Страхуваме са отъ братата си да му повѣримъ нѣщо, а не на нѣкой чуждъ човѣкъ. А въ таково едно положение испаднали, можемъ ли да ся надѣваме, че ще напреднемъ въ развитіето, че ще ся обогатимъ или прославимъ?.. На всяко нѣщо трѣба да предходи едно приуготовление, което не ся ражда само отъ себѣ си. Тѣй сжщо за да ся запази човѣкъ отъ злото, трѣба да прегърне доброто и полезното, отъ което съвременно ще ся въсели и наслаждава. Тукъ е длъженъ сѣкій членъ отъ народа, особенно сѣкій въспитателъ, да положи трудъ и стараніе, и чрезъ поучение и наставление да ся запази въ нашия народъ моралния законъ, който е билъ и е животъ за насъ, и за нашето спасение.

ПРАВОСЛАВНА ЧЕРКОВА НА ЮНИЙСКІТЕ ОСТРОВИ.

Тия острови сж вѣдѣни отъ египетскитѣ царевѣ, а особено персїанскитѣ, полтъ заимтата на Англійското правителство, а сета сж предадени на Гръцкото кралевство, сжстожатъ отъ седемъ острови, които ся простиратъ отъ Сѣверъ къмъ Югъ; а тѣ сж: *Korfy*, *Saint-Mavra*, *Teaki*, *Cefalonia*, *Zanta*, *Pakso* и *Cherigo*.

Христїанската вѣра на тия острови е посѣяна отъ *Iason* и *Sosinatos*, тия двама мъжже сж отъ 70-тѣхъ апостоли и сикътници на св. Павла, който ги счита за роднина. Най-напредъ тѣ сж пренесли Православната вѣра на островъ *Korfy*. Тукъ Христїанската вѣра бързо ся распространила, и между вѣрнитѣ била е и *Korkira*, дъщеря на управителя на тосъ островъ. На близо до града *Korfa* на Юго-Источния брѣгъ ся намира една черкова, повдигнатая въ XII вѣкъ, която е посвѣщена на реченитѣ двама апостоли.

Тия седемъ острови сж подпадали съвременно подъ властѣта на разни царевѣ; а отъ XII до XIX вѣкъ главнитѣ управители на тия острови сж биле се Католици, затова и Православната вѣра и черкова е претърпѣла най-тежки гоненія отъ Римскія Папа и отъ неговитѣ агенти. Латинскитѣ епископи и тѣ сж гонили страшно Христїанството по тия старини, тѣ сж заповѣдали да ся прекращаватъ онія дѣтца, които сж биле веднжжъ кръстени отъ Православнитѣ священници, забранявали сж да ся звършва тай ата евхаристія споредъ църковния уставъ на нашата църква, на Христїанскитѣ священници, не е било свободно да носжатъ бради, и онія священници, които сж биле оженени, отдѣляли ги отъ женитѣ имъ, и други още много пакости правили.

Отъ това ся появижъ общи оплаквания и незадоволствія. Папа Львъ X. като жжелалеше да ся одържи единство, на 18 Май год. 1521 дозволи: 1.) Да можжтъ Гърцитѣ да си извършватъ обрядитѣ, обичаитѣ и божественната литургія. 2.) Да можжтъ да събиратъ помощъ за черковнитѣ си потреби и отъ Латинцитѣ безъ разлика. 3.) Латинскитѣ епископи да не си намисатъ въ черковнитѣ дѣла на Гърцитѣ. 4.) Латинскитѣ священници да не служатъ литургія или други служби въ Гръцкитѣ черкови, нето да искатъ дѣлъ отъ погребенія, венчаванія, кръщения и отъ други священнодѣйствиія. 5.) Въ епархіитѣ, гдѣто има двама епископи, като н. пр. въ Цефалонія, Занта и по други мѣста, Латинскія епископъ да ся не намиса възъ правата на Гръцкія епископъ. И още други права имъ даде, които е потвърдилъ и Климентія VII на 26 Мартъ год. 1526.

При всичко това, православнитѣ Гърци на островъ Корфу винаги сж биле гонени както отъ Латинското духовенство, тѣй сжщо и отъ правителството. Затова Гръцкія икономъ отишль въ Римъ да ся оплаче на Папата Павелъ III, и той на 8. Мартъ год. 1540 провоидль на Латинскія архіепископъ едно писмо, въ което имъ забраниль да несплнзватъ строго пра-

видата на Льва X. Това е потвърдилъ и Венеціанскія съвѣтъ на 31. Юлій год. 1542. Това писмо е печатано въ врѣмето на Петъръ Ландъ год. 1762 на три языка: на Талиански, Гръцки и Славянски.

Но отъ послѣ Римскитѣ папи не сж биле до толко съ наклонени къмъ Гърцитѣ. Папа Пій IV унищожилъ сичкитѣ права на Гърцитѣ по тия острови и дозволилъ на Латинскитѣ свещеници да посѣщаватъ Гръцкитѣ православни черкови и да ся ползуватъ отъ священнодѣйствиата. И други още много гоненія прѣтърпихъ православнитѣ Гърци по тия острови, догдѣто най-послѣ Ионійскитѣ острови споредъ уговорѣтъ отъ 1815 год. си сж ставихъ една свободна и самостоятелна държава подъ защитата на Великобританскія Кралъ, тогасъ Гръцката вѣра ся прогласила пакъ за главна вѣра, а тѣй сжщо и велика друга вѣра е свободна.

Сичкитѣ жители въ седем-тѣхъ Ионійски острови възлизатъ на 230,000 души. Отъ Латинско вѣроповѣданіе нѣма повѣче отъ 4,000. Има отъ 4—5000 Еврей, а осталитѣ сж отъ православно вѣроповѣданіе.

ВЪСПИТАНИЕТО НА СТАРИТѢ ПЕРСИАНЦИ.

Въ вѣрозаконѣтъ на Персианцитѣ ся показва двойство (дуализмъ). Добро и зло начало, свѣтлостъ и тъмнина, противно е едно на друго. Онова което е добро, то кога да е ще одържи побѣдата. Човѣкъ може а и трѣба да помага на онова което е добро, а да ся бори винаги противъ онова което е зло. Той има свободна воля и задатакътъ на неговія животъ е: самичакъ да клони къмъ онова което е добро.— Тия вѣрозаконни погледи имали сж най-голъмо вліяніе на миѣніето върху държавата и върху възпитаніето. На държавата сж имали вліяніе, защото кралъ *Ормуцовъ* е билъ застѣпникъ на земята, и на възпитаніето, защото е станало практическо и закакътъ му е билъ, да освободи питомцитѣ отъ игото на природата, да направи щото сѣкій да бжде въ състояніе да ся бори противъ онова което е зло и да разпространява царството на свѣтлината.

Отъ това произлиза: първо, че Персія е била една войническа държава и второ, че възпитаніето на Персианцитѣ трѣба да е било явно, народно възпитаніе. Въ Персія държавната идеѣ (мисль) е погълнала фамилярната идеѣ. Сѣкій Персианецъ е живѣялъ само за държавата, сѣкій ся молялъ Богу само за кралѣтъ и за държавата, а не за себѣ си. Дѣтцата ся раждали само за държавата. *Ормуцовото* царуваніе е искало да ся распространява онова което е добро, а да ся унищожавя онова което е противно. По тѣсъ причина държавата е зѣла на грижата си да възпитава младитѣ, и да ги просвѣщава за собствената си цѣль.— Цѣльта на възпитаніето е, била: *защита* и *истинна*. Мѣжкитѣ дѣтца на Персианцитѣ учили сж да качѣтъ конѣ, да мерѣтъ съ стрѣла и да говорѣтъ истината, това казва *Иродотъ*.

Персианцитѣ ся събирали и учили на едно пространно мѣсто, което било отдалечено отъ обикновенното тържище (пизаръ) а обиколено отъ единъ ѕидъ. Това мѣсто ся дѣляло на четири дѣла, (части), единія е билъ за дѣтца (отъ 6 до 16 години), вторія за младши (отъ 16 до 26 год.), третія за мъжіе (отъ 26 до 50 год.), а четвъртія за старци. Тукъ сж ся събирали дѣтцата и хората винаги сѣвсемъ рано. Младежитѣ сж сѣбли подъ орѣжіе предъ явнитѣ къщи, за да не ся скитѣтъ. Само на старитѣ е било свободно, да дохождатъ когато щѣтъ или да изостанѣтъ. Сѣкій дѣль е ималъ по дванадесѣтъ настоятели. За настоятели на дѣтцата сж избирали онія старци, които сж имали най-смирени дѣтца. Тукъ сж ся учили дѣтцата да мерѣтъ съ стрѣла, да ся упражняватъ съ копія т. н. Твърдѣ строго сж наказвали неблагоприятността. Това е било практическо поученіе въ правосѣдіето. По зрѣлитѣ дѣтца сж унѣтвали и на това: да разсѣждаватъ върху чуждитѣ распри по основаніе на правдата. Освѣнъ това дѣтцата сж учили на въздържаніе въ вденіето и питіето, сами да владѣѣтъ надъ себѣ си и да сж покорни и послушни. А младежитѣ биле длѣжни да ся намирѣтъ винаги при старитѣ и да изпълняватъ всякъ служба за общо добро.

Когато е трѣгвалъ кралѣтъ на ловъ, което е правялъ много пакти презъ сѣкій мѣсець, той е земалъ съ себѣ много хора. Това имъ било като войническо училище, а заедно и училище за да имъ стане твърдо (ярко) тѣлото, да ся навикнѣтъ на

гладостъ, на топлина и навсякакви други мъки и наказания. Она които сж отивали съ краля на ловъ, и тѣ отъ друга старна ся упражнявали помежду си въ мѣреніе съ стрѣла, съ конія, тичали сж съ бързина и т. н.— Мъжегѣ са пѣкъ зѣмали на войска и тѣ биле като настоятели надъ младежитѣ.— Когато сж ставали на 50 годишна възраст тогасъ ги освободявали отъ войническа служба, но вмѣсто това биле длъжни да служатъ на държавата като сѣди или като нѣкои други царски чиновници.

А колкото за женскія полъ, тѣ сж биле съвсемъ изключени отъ явното възпитаніе. И Персійскитѣ моми сж биле немарливи къмъ момцитѣ, тѣй сжщо както и въ другитѣ народи на истокъ.

УЧИТЕЛСКІЙ СЪБОРЪ

Въ Руссе.

Днесъ, като виждаме че учителитѣ въ Руссе, подбудени отъ високото си званіе, съ една голѣма охота предприехъ да ся събиратъ на вѣчерни размисленія, върху святоото си званіе, и да ся договарятъ на кой начинъ ще можатъ да принесжтъ по-голѣма полза, като народни възпитатели на Българскитѣ дѣци които имъ са повѣрени, за да ги просвѣтътъ, образоватъ и приготвятъ за явенъ животъ, особено като си съставихъ вече и една дружина подъ званіе „учителскій съборъ,“ за когото начертахъ и единъ особенъ *уставъ*, въ когото ся излага цѣльта на тосъ съборъ, то ній ще бждемъ свободни да кажемъ нѣколко искрени думи, върху важността на подобни учителски дружества, като си мислимъ че думитѣ ни ще бждѣтъ оцѣнени за безпристрастни и праведни.

Въ насъ е вече общо познато, че много нѣща захващаме, разни дружества си отваряме, и предъ свѣта ся показваме че ушъ работимъ и напредваме, а отъ друга старна предприятіята ни за едно кратко време ослабватъ и ся изгубватъ, безъ да има споменъ отъ тѣхъ; такива случки въ насъ мислимъ че ся намиратъ изобилно, а особено изъ по-главнитѣ градове, гдѣто е срдцето и коренѣтъ на нашето разно-образно развитіе и напредкъ. Да ся хвалимъ безъ явни дѣла, това е намъ нѣкакъ си твърдѣ угодно; да представяваме на свѣта, че сме туй захванали и онуй свършили, и това обичествуваме. Но това не може да е свѣта за правия напредкъ, развитіе или просвѣщеніе, но само за една идея, т. е. че осѣщаме нуждата на развитіето. Слѣдователно ако захванатитѣ ни предприятия въ туй отношеніе, останжтъ безъ никаквъ плодъ, и безъ дълго траяніе, то съ това непоказваме нищо друго освѣнъ, че волята ни е слаба или че ся лишаваме отъ потребнитѣ способности, за да подкренимъ и освѣршенствуваме онова което сме захванали, отъ което ще ся ползуваме, и което ще ни служи поне за една гордостъ. Всяко нѣщо, било дружество или друго предприятие съ цѣль за просвѣщеніе турено въ дѣйствіе, а останало безъ развитіе и оцѣненіе, бива маловажно и само по себѣ си глупаво; по-добрѣ е да не ся прогласява за народно, когато ще бжде наскоро заровено. Не отричаме че нищо на тосъ свѣтъ не може да бжде на веднѣжъ свършено, но думата ни е да кажемъ, че винаги трѣба всяко едно предприятие или намѣреніе, да не ся захваща, преди да ся размисли за него, т. е. за началото и за конецѣтъ му. Всяко нѣщо не размислено зрѣло, то не може да ся обдържи за дълго врѣме. Въ тосъ случай и дѣйствующитѣ лица сж отъ голѣма важность; ако сж на едно дѣло дѣйствующитѣ лица способни, вредни и трудолюбиви то и дѣлото бива добро и полезно.

Нуждата за здружаваніето на учителитѣ е много малко и въ насъ Българитѣ високо оцѣненъ, и това показватъ явнитѣ примѣри, които показахъ отъ нѣкой окръжія народнитѣ ни учители. Туй здружаваніе на учителитѣ за насъ и за сѣкій народъ е толкосъ нужно и полезно, споредъ както е потребно на тѣлото храна, за да растѣ. Многобройнитѣ вътрешни и външни недостатѣци въ нашитѣ училища, искатъ си едно поправление и добро устройство, за да може да ся ражда ожидаемія плодъ и отъ тія най-високи завѣденія. А ако би да останжтъ училищата ни още за дълго врѣме въ патриархалното си състояніе, то тѣ неможатъ да ся считатъ за възпиталища, освѣнъ за *плашила*, споредъ както ги и днесъ на много мѣста ученицитѣ считатъ. Съ голѣма жалостъ гледаме гдѣто ся намиратъ и днесъ много възрастни ученици, които съ едно негодованіе и съ насилствіе посѣщавжтъ училищата, мразжтъ ги и превиратъ, и търсежтъ сѣкій згоденъ случай за да не ги посѣщаватъ, и това е за оплакваніе. А кой ли е въ туй отношеніе виноватъ?!.. Ученикѣтъ ли, на когото младата душа и умъ, може да ся приклони както на добро, тѣй и на зло? Ученикѣтъ ли е виноватъ, когато той не е още въ пълно състояніе да презира полезното, а да предпочита вредителното? Тукъ навѣрно сѣкій ще разумѣе ще грѣшката не е въ никого, освѣнъ, въ възпитателитѣ т. е. въ учителитѣ, които като не сж въ състояніе да отговоржтъ на високото си званіе, като нѣматъ оная способностъ, която ся изисква отъ тѣхъ за да управляжтъ съвѣсно повѣренитѣ имъ ученици, тѣ

съ кривитѣ ся средства и начинѣ въ постъпваніето си, много пжти и съ сировостѣта си, при-
нуждаватъ невиннитѣ си ученици, да презрѣжтъ и училището и учителя си, и на тось начинѣ
не е чудно ако въ единѣ классѣ има 15 ученика, а останжтъ 6. Такива едни приключенія сж
отъ голѣма важность, и нужно е да ся зематъ мѣрки, щото да ся отвори предѣ сичко на сѣ-
кій ученикъ една воля къмъ науката, да посѣщава училището съ една радостъ и вѣселие, ако
искаме съврременно да имаме достойни членове въ народа. А сичко това ще ся постигне ако
народнитѣ ни учители и учителки, ся събиратъ на взаимни договори и размишленія върху теж-
кото си званіе, ако настожтъ щото да не ся върши въ училището нищо което ще повреди на
ученикѣтъ волята отъ да ся учи, ако въ преподаваніето на училищнитѣ предмѣти ся изна-
звуратъ единѣ по-лесенѣ начинѣ, ако ся отхвърли механическата метода, отъ която не ся пол-
зуватъ никакъ ученицѣтъ и др. много.

Съ таквасѣ една целъ ся състави и реченія „*учителскій сборъ*“ въ Руссе, който трѣ-
баше отдавно вече да съществува, споредѣ положеніето на мѣстото, и да земе предѣ видѣ по-
ложеніето на селскитѣ училища въ окръжіето, които сж твърдѣ рѣдки, а и гдѣто ги има, тѣ
пжкъ ибматъ никакво устройство, него програма. Но днесъ поне като предприехъ градскитѣ
ни учители, такова едно важно и свято дѣло, то навѣрно ще употребжтъ сичкитѣ възможни
средства, за подкрепленіето на това учителско дружество; особенно Н. Високопреосвященство
Г-нѣ *Григорій* като главенѣ надзорникъ и достоенѣ управитель на народнитѣ ни училища, кой-
то показва една голѣма ревность и усердіе къмъ младитѣ за тѣхното просвѣщеніе и умствен-
но развитіе, той навѣрно ще благоизволи да насърчи и подкрепи тось младѣ „*учителскій съ-
боръ*“ въ Руссе, отъ когото единственно зависи сждбата и успѣхѣтъ му, за да може да си по-
стигне предначертаната целъ и да принесе добри плодове. Съ такива едни благи надежди,
ний неможемъ, а да не пожелаемъ добъръ успѣхъ на събратіята си учители въ тѣхното пред-
пріятіе.

Увѣрени сме че поне въ тѣхъ ще ся открие една голѣма рѣвность въ това имѣ пред-
пріятіе, и че ще гледатъ въ сѣкій случай дѣлата имѣ да бждѣтъ постоянни, ясни и ползова-
телни, че въ сичко ще клонжтъ къмъ полезното, и нѣма въсприематъ щото предпріятіето имѣ
да остане тъмно и безъ никакви успѣхи.

Нашитѣ дружества въобще като пропадатъ обикновенно отъ многото ограниченія на ли-
чността на членоветѣ и сичко като вършимъ се съ задлженія, особенно като ся намиратъ
такива, които искатъ да бждѣтъ се на първо мѣсто, тѣ да зановѣдватъ и тѣхнитѣ думи да ся
слушатъ и приематъ, сжщо като съществуватъ и такива, които не вършжтъ нищо отъ соб-
ственитѣ си убѣжденіе, но ся повеждатъ отъ чужди внушенія и съ това правжтъ едно при-
пятствіе на дружественнїя успѣхъ, то напомнимае на Г-да членоветѣ на тось учителскій съ-
вѣтъ, да избгаватъ подобни постъпки, ако желажтъ добрія успѣхъ и дългото съществуваніе,
на учителската си дружина, която ще бжде всякому мила и драга, ако би да ся уреди, под-
крепн и захване да работи по-обширно.

БЛАГОДАРИТЕЛНО ПИСМО.

Родолюбивїй Господине

Т. Младеновъ

въ Орѣхово!

Радостното ви писамце прїехме, което беше за насъ много драгоценно и едно отъ най-
важитѣ, и то по това, защото съ него ни подкрепихте слабото предпріятіе, а именно духов-
ното списаніе „*Слава*“ което, безъ тжсъ ваша помощъ, щеше да увѣхне и като едно прецъ-
тѣло цвѣте да пропадне.— Да сте живи и здрави!— Вашето родолюбіе и трудоветѣ ви, които
полагате за умноженіето и развитіето на Българската книжнина, тжй сжщо и за распростра-
неніето на науката между милія ни родѣ, нѣма останжтъ безъ успѣхъ, безъ награда.

Безъ никакви ласкателства, надѣваме ся, че вашитѣ сили нѣма ся уморжтъ при вси-
китѣ мъчнотїи отъ да слѣдвате по пжтъжтъ по когото сте стжпили и трѣгнали, и да обра-
ботвате, распространитѣ и усвѣршенствувате започнатото си дѣло.

Съ увѣреніе че вие дълбоко оцѣнявате важностьта на предпріятіето си, и драгоценнитѣ
плодове които съврременно ще ся роджтъ и озаржтъ много невинни души; то на насъ нео-
става друго, освѣн слѣдъ като ви благодаримъ на помощѣта която ни указахте толкосъ дра-
говодно, да ви пожелаемъ добъръ успѣхъ въ сичко, и дългъ животъ.

съ почитаніе
Издательтъ

Руссе 2 Февруарїй 1873.

ЯВНА БЛАГОДАРНОСТЪ.

Благодаримъ сърдечно на сичкитѣ си искрени и родолюбиви приятели, които благоизволихъ да ни честитятъ „новата година,“ която дано бжде щастлива и благополучна за сичца ни
Издат.

Ученическото дружество „Учтивотъ“ въ Сливенъ, благодарни на Г-на Пандювъ Д. Мишовъ за подарилъ му едно годишно течеие отъ „Слава.“

КНИЖЕВНО ИЗВЪСТІЕ.

Тя дия пзлѣзе отъ печатъ „Дравацела“ позорицна игра въ едно дѣйствиѣ, отъ които испроводихме по нѣколко до приятелитѣ си, съ намѣреніе че ще си потрудатъ за распривяието имъ, на което ще имъ бждемъ крайно признателни.— *Педагогиката* е подъ печатъ, затова молимъ да ни ся испроводятъ имената най-късно до идущій мѣсяць Мартъ, за да можатъ да ся напечататъ въ края на книжката.— При това твърдѣ голѣмо улесненіе ще ни направятъ приятелитѣ, ако би да ни испроводятъ стойността на *Кардама* и отъ др. книжки.

Директорътъ на Богословското училище въ Бѣлградъ, ся променилъ. Българскитѣ ученици биле щастливи да ся отграватъ отъ единъ мѣстител.— Сърбитѣ напредвали съ пропагандата си. Наскоро испроводили нови агенти изъ България, които да распространяватъ Сърбизмътъ.

ПОДАРЪЦИ ОТЪ „СЛАВА“

Г-нъ Савва Ивановъ учитель въ село *Тетюво* (Русчишко окръжіе) подарява едно год. течеие на сестриня си сичъ Янку Христовъ Куиомджійски въ *Дряново*.— Благогов. отецъ попъ *Ради* отъ *Умарчево* (Сливненско) подарява за дѣвическото училище въ *Клуцхоръ*.— Г-нъ *Захарія Хр.* Кановинъ отъ *Градецъ* подарява едно год. течеие за училището въ отечеството си *Градецъ*, въ память на покойния си отецъ *Христю Кънчовъ*, който ся упокоилъ на 14. Декем. г. 1872. „вкчналъ мѣ паматъ.“— Г-нъ *Варбанъ Г. Папанчевъ* изъ *Градецъ* учитель въ село *Бей-даудъ* (Баба-даанско), подарява едно год. течеие на Г-да *Ивана Георгиевъ* и *Георгя П. димитровъ*, ученици въ *Заровския мѣжкий пансионъ*.

† На 21 Януарій ся рѣкоположи *диаконътъ Иванъ Стефановъ*, родомъ отъ село *Каракуджа-ли* (Русчишко окръжіе) за священникъ въ *церковата Св. Троица въ Руссе*.—

ОТГОВОРИ: ОТЪ

Г-ну *К. С. П.* въ *Ломъ*, ако ви отговоримъ на краткитѣ ви думи съ силата на „*тѣжкоба къмъ сѣдбинъ*“ печатана въ *Куткудичката* ви стр. 66. Знаемъ че нѣма ви бжде мило и драго, затова ще премълчимъ и постѣпимъ Христіански.— Г-ну *Архидиакону Діонисію* въ *Верковида*, молимъ повторително; яветѣ ни: какво станахъ нашитѣ 10 тѣла отъ „*Слава*“? Иматъ ли си приемателитѣ, за да ви испроводимъ и другитѣ броеве? Ако ли не, върнетѣ ни ги, за да не шетуваме. Отъ васъ очаква голѣмо подкрепленіе слабо ои *предпріятіе*.— Г-ну *Милану Т. Радивоеву* въ *Габрово*, благодаримъ ви на труда, и ще ви считаме за единъ отъ искренихъ си приятели.— Г-ну *П. С. Вълнаровъ* въ *Къзлъ-Мурадъ*. Писамъте ви съ имената за *Педагогиката* приехме и крайно ви благодаримъ. Бждете въсели и страданията сѣ за човѣка.— Г-ну *М. Хр. Р.* въ *Джумалъ*, очакваме помощта ви, като ви желяемъ добра сполука, но не на тосъ начинъ, който ще ни насърби.— *Благ. отцу попъ Ив. С. Самоковски* въ *Арнаутъ-кѣой*. трудътъ ви е за насъ крайно задлѣжителенъ. Радваме ся на родолюбието ви съ което ницъ удостоавате.— Г-ну *Ст. Л. Газибарову* въ *Сливенъ*, паритѣ приехме и полицата заплатихме.. Благодаримъ ви на помощта.— Г-ну *А. Г. Бошнакову* въ *Тулча*. Вашія трудъ, когото полагае за подкрепленіето на слабо то ни *предпріятіе*, ще остане дълбоко забелѣзанъ въ памятьта ни.

СЪДЪРЖАНІЕ:

Къмъ нашитѣ почит. Сиомощници, настоятели, приятели, и къмъ сѣкій вѣрецъ Христіанинъ.— Слово.— Канонично право (продълженіе).— Длѣжноститѣ на священникътъ.— Родителски длѣжности.— Съществува ли моралній законъ и да ли е за насъ нужденъ?— Шро-славна черкова на *Юнійскитѣ острови*.— Въспитаніето на старитѣ *Персіанци*.— Учительскій съборъ въ *Руссе*.— Благодарително писмо.—

Издатель: **Т. Х. Станчевъ.**

Въ Печатницѣтъ на Дунавската Область, * (طابوكة ولا يتي مطبعة سنده باصلهشدر) *